Hadd ne nézze!

Színhely: játszótér a panelházak között. Idő: délután négy körül. Szereplők: 3—6 éves gyerekek, két ellenséges csoportban.

— Jönnek, itt vannak! Ratatata-bumm!

— Megőrültél? A lézerpisztolynak nincs is hangja!

— Ez itt akkor is hulla. Fel kell boncolni, hogy megtudjuk, milyen élőlényekkel van dolgunk.

— Nincs idő, újra támadnak! A fejére célozz, ha van agyveleje, akkor értelmes lény volt.

Villamoson, ketten, egy kisfiú meg egy kislány:

— Láttad? Jó kis buli volt, mi? Én persze nem lőttem volna le rögtön. Az ilyen az hosszú halált érdemel.

— Milyet?

— Mondjuk... körbeszúrkáltam volna a fejét tűkkel!

— Jujj! Először csak egy kicsit kéne beleszúrni, aztán mindig mélyebbre..., hogy fájjon.

Nevetnek.

A gyermeklélektan szerint a játékok egyik örömforrása az, hogy a gyerekek kínos élményeik feleelevenítésével, megismétlésével levezetik az ezen élményeik miatti feszültséget. Rossz tapasztalásaikkal nehéz együttélni. Ha az egyforma lefolyású, egyforma érzelmi színezetű élmények összesűrűsödnek, meghatározzák a játék témáját, és a játszók szerepét, viselkedésmintáit. Ha a rossz, konfliktusos élményeket ilyen módon megismétlik a játékban, csökkentik a feszültséget, helyrebillentik lelki egyensúlyukat.

Az előbbi „idézetek" két játékból nem a képzelet játékai. Miután valóban hallottam, láttam őket, *Mérei Ferenc* és *V. Binet Ágnes* Gyermeklélektanában annak is utánanéztem, hogy „a játékot a valóság táplálja", az indulatokat levezető anyag, a játék témája nem a gyerek önálló produktuma, hanem a környezetéből elsajátított. Nos, azóta — a fenti két játékra néhány hónappal ezelőtt figyeltem föl — fülelek; és bár nem hiszem, hogy fölfedeztem a spanyolviaszt, mindazok után, akik erről sokkal többet tudnak, hatásosabban beszélnek — leküzdhetetlen a kényszerítés, kimondani: minden képzeletet fölülmúl, egyszerűen elképesztő, hogy mennyi gyerek, milyen gyakran játszik agresszív, erőszakra utaló, félelmetes játékokat. A panelházak tövébe szorult apró játszótereken nap mint nap szem- és fültanúja lehet, akinek szeme és füle van.

Az anyukák és apukák beszélgetnek egymással, újságot olvasnak, őrzik gyermekük testi épségét. Mert szeretik a gyereket, kicsit kényeztetik, engedékenyek; hát nézze azt a tévét, ha annyira akarja. A híradó után az esti film előtt is ottragad, főleg a krimi, a katasztrófa, a western, a fantasztikum érdekli — természetesen. Ilyenkor legalább nyugton van, szinte odatapad a székhez, csillogó, tágra nyílt szemmel bámulja a képet, a pisztolydörrenésre egész teste összerezdül...

Másnap eljátszik valami hasonlót, mert nem lehet a borzalom élményeivel élni. Tisztelt apukák és anyukák! A gyerekeknek éppen elég a szoba éjszakai sötétsége, az elcsöndesült ház titokzatos zörejei, némely mesék rémségei, a házi szóváltások fakasztotta félelmek, a „roszszaságra" következő, kiismerhetetlen felnőttmagatartás miatti szorongás... *Hadd ne nézze még a tévét!*

S. E.

Avar kori leletek

Az avar kori vaskohászat újabb emlékeire bukkantak a Pannonhalma környéki Tarjánpusztán. A soproni Lisz Ferenc Múzeum szakemberei már évek óta „vallatják" a tarjáni vasas földet, s eddig hét kohót tártak fel. A földbe süllyesztett kohók mellett megtalálták az újraizzító tűzhelyeket, a vaskohászok kenyérsütő kemencéit és gabonás vermeit. A föld mélyéből vasérc és faszénmaradványok, madárlábszárcsontból készült varrótűk és őrlőkövek is előkerültek. A vizsgálatok során bebizonyosodott, hogy a kohászattal kapcsolatos régészeti emlékek a 7—8. századból valók.

Kevés az érdeklődő egyetemista

Bérletezés a színházban

Az új színházi évadot megelőző bérletszozon emelt helyárakkal és aggodalommal, majdhogynem pánikkal indult: mi lesz? Félő volt, hogy kevés bérletet vásárolnak — gyárakban és vállalatoknál, iskolákban és egyetemeken. A közönségszervezők igyekeztek most is megtenni a magukét: ajánlták, árultak, szerveztek, de szeptemberben a városban a levegőben volt a kétely — akár a Kárász utcán kifeszített óriási, bérletezésre buzdító transzparens.

Telt-múlt az idő, s hogy, hogy nem, mégiscsak fogytak a bérletek. Olyannyira, hogy jelenleg 8 ezer körül van az eladottak száma, vagyis majdnem elérték a tavalyi, 8 ezer 400-as mennyiséget. Jelenleg az összkép már távolról sem olyan „tragikus", mint várni lehetett, sőt szinte rendkívülinek, váratlannak mondható a dolgok ilyetén való alakulása. Minden jel azt mutatja, hogy az erőfeszítések eredménnyel jártak.

Ami mégis gond, nem is kicsi: rendkívül kevés bérletet vettek az egyetemisták. (Egyik intézményben 150-et, másikban mindössze 80-at), s a két operabérletből sem fogyott el elegendő. Ugyanakkor jól „ment" a vegyesbérlet, továbbá a Radnóti- és az Erkel-, a Gárdonyi-bérlet pedig máris teljesen elkelt. Néhány vállalatnál a szakszervezet is hozzájárult a szocialista brigádok bérletvásárlásaihoz. S ez az áldozat nem is olyan csekély: a Szegedi Tervező Vállalatnál például az elmúlt évadban 1760, idén viszont már közel 3500 forint volt az összeg — s kettő híján pontosan ugyanannyi bérlet talált most gazdára, mint egy évvel ezelőtt. Általában 33 vagy 50 százalékos kedvezményt biztosítanak a bérletvásárlóknak.

Ha november 15-ig, vagyis a bérletezési időszak végéig valamiképpen sikerülne az egyetemistákat „aktivizálni", a helyzet tovább javulhatna. S akkor is, ha nőne az érdeklődés az operabemutatók iránt. E célt szolgálja egyébként a ma, vasárnap este 7 órakor a Kisszínházban megrendezendő, *Népszerű operarészletek* című műsor is, amelyben a színház magánénekesei adnak elő részleteket a szezonban műsoron levő művekből. A belépés — díjtalan.

Múzeumi és műemléki hónap '79

Néprajzi hét

Gyermekfoglalkozás, tárlatvezetés, múzeumi kirándulás várja az érdeklődőket ma, vasárnap a szegedi Móra Ferenc Múzeum szervezésében. Az idei múzeumi hónap újdonságaként *múzeumi kirándulásra* indul az Ingatlankezelő Vállalat, a DÉGÁZ, a DÉMÁSZ, a DÉLÉP és a Taurus mintegy kétszáz dolgozója. A szocialista brigádok tagjai és a KISZ-fiatalok az autóbuszos kirándulás során fölkeresik a kopáncsi tanyamúzeumot, ellátogatnak a szegvári falumúzeumba, megtekintik a szentesi Koszta József Múzeum tárlatait és a csongrádi múzeum bemutatóit, megállnak az ópusztaszeri Nemzeti Emlékparkban. Idegenvezetők, múzeumi szakemberek, egyetemisták segítségével ismerkednek a gyűjtemények és emlékhelyek értékeivel. A *múzeumi matinék* sorában ma, vasárnap 11 órakor gyermekfoglalkozás lesz. *Vándormadarak nyomában* címmel biológiai foglalkozást rendeznek *Csizmazia György* vezetésével. A Horváth Mihály utcai Képtárban a Magyar Nemzeti Galéria anyagából válogatott *Száz év magyar tájképfestészete* című kiállításon ma délelőtt 11 órakor *Szelesi Zoltán* művészettörténész tart *tárlatvezetést.*

A múzeumi szakterületeket bemutató sorozat keretében a jövő héten *néprajzi hetet* rendeznek. Hétfőn este 6 órakor a Móra Ferenc Múzeum dísztermében *dr. Kurucz Albert,* a szentendrei szabadtéri néprajzi múzeum igazgatója tart előadást *Népi műemlékvédelem és a szabadtéri néprajzi múzeumok* címmel, kedden ugyanott és ugyanabban az időben *dr. Kósa László,* az MTA néprajzi kutatócsoportjának tudományos főmunkatársa beszél az érdeklődőknek *néphagyományaink évszázadairól.* Október 17-én, szerdán délután fél 6-kor rendezik még az *1979. évi Csongrád megyei néprajzi, nyelvjárási és történeti pályázat eredményhirdetését* a múzeum dísztermében. A néprajzi hét filmje *Gyöngyössy Imre* és *Kabay Barna* világsikerű alkotása, a *Két elhatározás,* melyet csütörtökön este 6 órakor mutatnak be. A vetítés után *dr. Juhász Antal* néprajzkutató beszélget az érdeklődőkkel a filmről. Ugyanezt a filmet láthatják az érdeklődők 19-én és 20-án, este 7 órától.

Kiállítás

A Csongrád megyei Múzeumok Igazgatóságának és a megyei tanács vb szervezési és jogi osztályának rendezésében közigazgatás-történeti kiállítás nyílik holnap, hétfőn délután 4 órakor a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában. Megnyitó beszédet mond dr. Perjési László, a megyei tanács elnöke. A kiállítás október 31-ig tekinthető meg naponta 10-től 18 óráig.

Százezren lemondták a megrendelést

A Merkur tájékoztatója

A személygépkocsi-értékesítés módosításáról szóló kormányrendelet értelmében — mint ismeretes — a január 20-a előtti és a jövő évtől visszaigazolt megrendelésekre befizetett 20 százalék előleget november 30-ig 50 százalékra kell kiegészíteni. A határidő másfél hónap múlva lejár. Ezzel kapcsolatban a Merkurnál elmondták, hogy a rendelet életbe lépésekor 530 272 személygépkocsi-előjegyzést tartottak nyilván. Azóta október 1-ig 121 ezer 262 vásárló egészítette ki az előírásnak megfelelően 50 százalékra a vételelőleget, több mint százezren pedig visszavonták a megrendelést, s felvették a korábban befizetett 20 százalék előleget.

Eddig csaknem 250 ezer gépkocsi-megrendelő nem nyilatkozott, hogy kiegészíti-e a vételárat, vagy visszavonja az előjegyzést. Az idő most már sürget, hiszen a hátralevő másfél hónapban több vásárlónak kell határoznia — s ha úgy döntött, befizeti a különbözetet — mint korábban 8 hónap alatt. A döntés további halogatása óhatatlanul torlódásokkal jár. Az előlegkiegészítést ugyanis az úgynevezett számlavezető OTP-fiókban — országosan mintegy 320 ilyen van — kell befizetni, s ott vehetik fel a pénzüket — a 20 százalék előleget — azok, akik visszalépnek a megrendeléstől. Akik november 30-ig nem egészítik ki a vételárelőleget, azok — a rendelet értelmében — automatikusan elvesztik igényjogosultságukat, tehát erről nem is értesítik őket.

A Merkur felhívja a figyelmet arra is, hogy azokra is vonatkozik a rendelet, akiknek erre az évre volt vagy van gépkocsi-kiutalásuk, de az autót valamilyen oknál fogva nem vették vagy az év végéig nem veszik át, s így november 30-ig nekik is be kell fizetniük a vételárelőleg 30 százalékos különbözetét, ellenkező esetben érvénytelenné válik a megrendelésük.

A Merkur október 1-ig 81 ezer 325 gépkocsit adott át a megrendelőknek, s az utolsó negyedévben még mintegy 30 ezer autó értékesítésével számolt. A nyári áremelkedés óta egyébként mintegy 10 százalékkal csökkentek a gépkocsi-megrendelések, számuk összesen jelenleg nem éri el a 440 ezret. A kevesebb előjegyzés között is több a kisebb, az olcsóbb kocsik iránti igény, amit a vállalat — bár nincs sok remény az eddigi típusösszetétel alapvető változtatására — igyekszik figyelembe venni a szerződéskötéseknél. Az már mindenképpen eredmény, hogy a Merkurnak sikerült terven felül néhány száz Zaporozsec típusú kocsit beszereznie. Ezért a már visszaigazolt Trabant, Polski 126-os és Zsiguli kocsikra típuscserét ajánlanak a vevőknek; az új Zaporozsec-megrendeléseket terven felüli készlet erejéig egy-két hónapon belül teljesíti a vállalat. (MTI)

Úttörők felszabadulási expedíciója

Expedíciós kirándulásra indult Szeged fölszabadulásának évfordulója alkalmából a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola 2. számú gyakorló általános iskolájának II. Rákóczi Ferenc úttörőcsapata. Az elsőként felszabadult helységeket, Battonyát, Csanádpalotát, Makót és Hódmezővásárhelyt keresték fel, ahol a helyi párt- és állami szervek képviselői, KISZ-esek, úttörők várták a rajokat, s a programok során a gyermekek megismerkedtek a helységek történetével, a felszabadulás eseményeivel. Találkoztak veteránokkal, a felszabadulás szemtanúival, a községek, városok hősi emlékműveinél virágot helyeztek el, üzemeket, múzeumot, könyvtárat, kiállításokat néztek meg, s az úttörőcsapat (mely szeptember óta képes „Szabadság"-térképet vezet, anyagait Battonyától Nemesmedvesig levelezés útján gyűti) küldöttséggel képviseltette magát a szegedi felszabadulási ünnepségen.

Hétköznapi esetek...

1. ÉRTESÍTÉS. A kéményseprők délelőtt 11 óra tájban érkeztek. Kerékpárjukat a kerítésnek támasztották, s elindultak ajtótól ajtóig az újszegedi társasházak között. Az egyik automatikusan megnyomta a gombot, a másik már ragasztotta is a félfára az értesítést. Mondom automatikusan, hiszen megszokhatták már, hogy hétköznap délelőttönként ugyancsak ritkán tárul ki csöngetésük nyomán a lakások ajtaja. Ők is dolgoznak, a lakók is dolgoznak. Aztán az egyik ajtó hirtelen fölpattant, épp hogy csak lehúzni készülődött az öntapadós értesítést védő papírlapot az egyik kéményseprő. Ott állt az ajtóban a tizenéves lány, aki éppen délutános volt az iskolában. Kicsit furcsán nézett a kéményseprőkre, de aztán udvariasan beljebb igyekezett tessékelni a kopogtatókat. Azok ezen még jobban meglepődtek — úgy látszik, szokatlan volt számukra, hogy át is léphetik ezeknek a gázzal fűtött társasházi lakásoknak a küszöbét. Mindenesetre zavartan átnyújtották az értesítést és gyorsan odébbálltak. A kislány állt a küszöbön és olvasta: *„Értesítjük, hogy a mai napon a kémények karbantartása céljából megjelentünk, de mivel a lakás zárva volt, így a munkát elvégezni nem tudtuk. Tájékoztatásul közöljük, hogy hasonló munkavégzés céljából három hónap múlva ismét megjelenünk. Amennyiben a kémények tisztítását ez időn belül kell elvégezni, úgy azt szíveskedjék a kirendeltségünk irodájában (helybeli kéményseprőnél) bejelenteni."* A kislány hosszan nézett a kéményseprők után, mert hároméves kora óta, amióta ebben a lakásban élnek, sok ilyen cédulával találkozott, de kéményseprővel — ilyen közelről — még soha.

2. A TÁSKA. Szerencsére ebben a tanévben még alig volt esős nap. Kettőn azonban már túl vagyunk. S mindjárt az első bosszúsággal járt. Amikor félig futva a villamosmegállótól az iskoláig megtette az utat az anyuka elsős kislányával, kicsit bizony fújtattak. Pihenésképpen a mama segített kipakolni a gyereknek az új, majdhogynem háromszáz forintos iskolatáskából. Amikor kikattintották a zárat, mintha csak színes tintákról álmodtak volna. A táska színei szépen megfestették a könyveket, füzeteket. A varrások mentén ugyanis beszivárgott az eső. Egyszóval beázott a háromszáz forintos iskolatáska! Mi a teendő? A mama az iskolából egyből a boltba sietett, s felmutatta a „bűnjelet". A megjegyzésekre azonban először csak csodálat fogta el, később hatalmába kerítette a döbbenet. Mert ezeket hallotta: Miért nem tartottak fölé esernyőt? Miért nem vigyáztak jobban? Miért nem csomagolták be nylonba? Sőt, azt is megjegyezték, hogy: Netán a szülők direkt áztatták a táskát! Visszavették ugyan a vízáteresztő táskát, hogy majd elküldik a KERMI-nek, de hát addig bizony eltelik néhány hét. Hogy mit tegyen addig a szülő? Több lehetőség közül választhat: 1. Amíg megjön a KERMI-vizsgálat eredménye a gyerek egy nylonszatyorban hordja az iskolai felszerelést. 2. Esős időben a gyerek ne menjen iskolába. 3. Egyszer beviszi az iskolába a táskát és nem viszi haza. 4. Anyuka vesz még egy táskát, s ha sérelmét jogosnak találja az illetékes, legfeljebb lesz még egy táskája a gyereknek. Váltótáska. Egyik napos, másik esős időre. Darabja háromszázért.

3. KÉZTÖRÉS. Éppen az évnyitó napján kellett lepottyanni a konyhaszékről. A szülők azonnal észrevették, hogy a gyereknek eltört a keze. Irány a gyermekklinika. A gyereksebészeti osztály ajtaján tábla: „A felvétel kongresszus miatt egy hétig szünetel." A portás tanácsa: sebészeti klinika. Az 1-es számú sebészeti klinika ambulanciája már befejezte aznapi munkáját, a 2-esen nem foglalkoznak gyerekekkel. Sebaj, két sarok, s ott az SZTK. Annak rendje és módja szerint röntgenfelvétel, húzás, vonás, próbálkozás, az újabb röntgen kimutatja, a kísérlet sikertelen. Csakhogy közben lejár a munkaidő. Irány a gyerekkel a 2-es kórház. Újabb röntgenfelvétel, újabb próbálkozás, konzultáció, majd döntés: az anyuka holnap reggel 8-ra hozza vissza a gyereket. Kíméletlen éjszaka, a gyerek belázasodik, félrebeszél. Reggel 8-kor közlik az orvosi döntést: a gyerek kezét meg kell műteni. Ehhez viszont néhány vizsgálati eredményre van szükség, melyeket az Április 4. útján, a gyermekorvosi rendelőben végeznek el. Az eredmény délutánra már meg is van, s így a kora esti órákban sor kerülhet a műtétre. Gipszbe ugyan nem tehetik néhány napig a kart, annyira megnyaggatták a már említett tortúrákon. Most már hetek óta rajta a gyerek kezén a gipszkötés, a közeljövőben le is veszik. Reméljük, sikeres volt a beavatkozás. A gyerek pedig legalább bal kézzel is megtanult írni.

T. L.

Szakmunkástanuló-napok

Szombaton a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban tartott megnyitó ünnepséggel kezdetét vette a szakszervezeti és ifjúsági vezetők, pedagógusok, s a rendezvényeken részt vevő 4500 szakmunkástanuló tapasztalatcseréjére jó alkalmat adó kétnapos rendezvénysorozat.

Az ünnepségen részt vett *Méhes Lajos,* a budapesti pártbizottság első titkára, *Varga László,* a KISZ KB titkára, *Hámori Csaba,* a KISZ budapesti bizottságának első titkára, továbbá veteránok, az ipari tárcák, s a szakmai szakszervezetek képviselői. *Jakab Sándor,* a SZOT főtitkárhelyettese nyitotta meg a szakmunkástanuló napok rendezvénysorozatát.

A megnyitó beszéd után a Vasas Központi Művészegyüttes ének- és tánckara mutatta be műsorát az ünnepség résztvevőinek. (MTI)